

УДК 796:371.134:379.151

А. В. СИДОРУК

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ВИКОРИСТАННЯ АНІМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ

У статті проаналізовано стан професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері фізичної культури. Розглянуто основні компоненти педагогічного професіоналізму. Актуалізовано погляди науковців на тлумачення понять “професійна освіта”, “професійна підготовка”, “анімаційна діяльність”. Наведено основні функції та завдання анімаційної діяльності у виховному процесі.

Ключові слова: професіоналізм, професійна освіта, професійна підготовка, анімаційна діяльність, фахівець.

Сучасна система освіти – це наука й мистецтво збагачення людей різних вікових категорій певними знаннями, уміннями та навичками. Її головною метою є розвиток і збереження творчого потенціалу особистості, а завданням – дати можливість усім виявити свої таланти.

Аналіз літературних джерел показав, що модернізація системи освіти на сучасному етапі розвитку суспільства висуває нові вимоги до професійної підготовки фахівців фізичної культури. Їх зміст полягає в застосуванні педагогами нових технологій, формуванні нових орієнтирів щодо вирішення проблем виховання. Тому серед концептуальних положень, викладених у Законах України “Про фізичну культуру і спорт” (1993), “Про освіту” (1996), “Про вищу освіту” (2001), Національній доктрині розвитку освіти України (2002), Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту (2004), визначено модернізацію професійної освіти, використання сучасного вітчизняного та зарубіжного досвіду фізичного виховання з урахуванням необхідності невідкладного виконання соціального замовлення щодо підготовки майбутніх фахівців фізичної культури, розуміння ними важливості правильної організації навчального процесу та дозвілля, що сприятиме гармонійному розвитку особистості й залученню до здорового способу життя.

Мета статті – здійснити аналіз професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури до використання анімаційної діяльності у своїй професійній сфері.

Метою навчання у вищому навчальному закладі є здобуття кваліфікації в обраному напрямі діяльності, тобто оволодіння випускником теоретичними та практичними знаннями в межах державного стандарту.

Сучасна система освіти в Україні ще досі перебуває в стані, який не задовольняє вимог, що постають перед нею в умовах самостійної української державності, культурного та духовного відродження українського народу.

В епоху державного й духовного відродження України пріоритетна роль відведена розвитку національної системи освіти й виховання, яка має забезпечити її гуманізацію [6, с. 434].

Проблема ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури зумовлена необхідністю подолання суперечностей, які виникають між вимогами суспільства до професійної підготовки майбутніх фахівців і їх кваліфікацією відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня; змістом професійно орієнтованих дисциплін і педагогічними технологіями реалізації цього змісту; орієнтацією на нові моделі навчально-виховного процесу. Це зумовлено тим, що організація процесу фізичного виховання дітей, що мають різний рівень підготовки та різні медичні групи, має включати заняття фізичної культури, які передбачають різні форми й методи роботи, організацію різноманітних фізкультурно-оздоровчих, спортивних заходів та дозвілля із застосуванням активних форм.

До проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури зверталось багато наукових діячів.

Перш за все, розглянемо такі поняття, як “професійна освіта” та “професійна підготовка”.

А. К. Макарова визначає “професійну освіту” як систему педагогічних дій на людину з боку суспільства, яка спрямована на формування необхідних для цієї професії знань, умінь та якостей. Це сприяння людині в процесі її професіоналізації [4, с. 61].

Професійне навчання здійснюється за допомогою освітніх програм, розроблених і реалізованих державними та недержавними освітніми установами. Професійні освітні програми направлені на вирішення завдань послідовного підвищення професійного й освітнього рівня, підготовку фахівця відповідної кваліфікації [4, с. 75].

Л. П. Сущенко надає чітке визначення поняття “професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання” як процесу, який характеризує технологічно обґрунтовані засади вищих навчальних закладів країни надати особистості такого рівня професіоналізму, завдяки якому вона стане конкурентоспроможною на ринках праці, буде самостійно організовувати фізичне виховання різних верств населення регіону й успішно працювати в усіх ланках спортивного руху [8].

З погляду Н. А. Агаджанян, професійна підготовка посідає провідне місце у формуванні тих знань і якостей, якими має володіти майбутній фахівець фізичної культури, оскільки неможливо побудувати професійну кар’єру, не володіючи основними знаннями та досвідом, які необхідні для реалізації оптимальних умов цієї професії [1, с. 30].

У своїх наукових працях Є. Н. Приступа визначає, що можливість досягнення певних результатів у професійній підготовці фахівців фізичної культури потрібно розглядати як співвідношення понять “рівень професійної підготовки” й “вимоги сучасної освіти”, а забезпечення їх єдності вимагає спеціально прийнятих заходів у сфері освіти, щоб зберегти професіоналізм фахівців [7, с. 138].

За визначенням С. А. Дружилова, поняття “професіоналізм” – це сукупність особових характеристик людини, необхідних для успішного виконання праці.

У своїй роботі науковець відокремлює основні компоненти педагогічного професіоналізму [3, с. 37]:

- рівень загальної культури;
- педагогічна компетентність;
- володіння змістом предмета й педагогічними технологіями;
- здібності до визначення та здійснення мети;
- здібності до педагогічної рефлексії;
- здібності до здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти.

Дослідження феноменології професіоналізму фахівця показують, що, з одного боку, педагогічний професіоналізм – це соціально-педагогічне явище, що являє собою складну, багатогранну й багатоаспектну характеристику діяльності педагога, яка відповідає замовленню суспільства та націлена на підготовку спеціаліста – професіонала. З іншого боку, професіоналізм – це якісна характеристика, що включає сукупність фундаментальних інтегрованих знань, узагальнених умінь і педагогічних здібностей, особових та професійно важливих якостей, культури й майстерності, готовності до постійного самовдосконалення [3, с. 75].

Як показує аналіз літературних джерел, особливістю сучасного етапу розвитку освіти провідна роль відводиться розумовій діяльності, новим відкриттям та їх використанню в різних сферах людської діяльності. Таким чином, збільшення функцій освіти в сучасному суспільстві викликає необхідність пошуку нових форм її організації.

Анімаційна діяльність є однією з відносно молодих галузей науки. Усе частіше її позначають як педагогіку соціокультурної діяльності, яка виконує адаптаційну, компенсаційну, стабілізуючу, оздоровчу, інформаційну, освітню, удосконалювальну та рекламну функції.

У дослідженнях М. В. Нікітського анімаційну діяльність розглянуто як частину культурної та виховної системи суспільства, як своєрідну соціально-педагогічну систему, в якій провідну роль відіграють фахівці, що володіють спеціальною підготовкою й використовують, як правило, методи активної педагогіки [5, с. 28].

Оскільки анімаційна діяльність виступає фактором соціальної активності людини, вона вимагає професійно підготовлених спеціалістів цього напрямку, які мають домогтися масового охоплення особистостей до занять фізичною культурою, використовувати найрізноманітніші форми організації занять з урахуванням їх віку, стану здоров'я та фізичної підготовленості [2, с. 115].

Визначимо основні завдання анімаційної діяльності у виховному процесі: сприяння навчальним закладам у виконанні поставлених перед ними навчально-виховних завдань; зміцнення здоров'я, загартовування організму, різнобічний фізичний розвиток особистості; поглиблення й розширення вмінь, навичок, набутих особами, які навчаються на заняттях фізичної культури; виховання та розвиток організаторських навичок; організація здорового відпочинку й дозвілля; прищеплення бажання до систематичних занять фізичною культурою та спортом [9].

Як зазначає Ж. Р. Думазедьє, “автономізація дозвілля, зміна життєвих орієнтацій на дозвілля, особливо у молоді, – свідчення докорінних змін у способі життя, настання “цивілізації” дозвілля” [11].

Вирішення поставлених завдань сприяє збереженню й відновленню здоров'я: соматичного, фізичного, психічного, морального.

Ці компоненти здоров'я й визначають відповідну умовну **типологію напрямів анімаційної діяльності**:

– *перший тип* – спортивні, спортивно-оздоровчі, спортивно-розважальні програми;

– *другий тип* – видовищно-розважальні, пригодницько-ігрові програми;

– *третій тип* – пізнавальні, спортивно-пізнавальні, культурно-пізнавальні, екскурсійні, навчальні, аматорські й творчо-трудова програми;

– *четвертий тип* – комплексні програми, комбіновані з однорідних програм.

Виходячи з вищевикладеного, спробуємо виділити основні якості, якими повинен бути наділений майбутній фахівець фізичної культури до анімаційної діяльності (див. табл.).

Таблиця

Модель майбутнього фахівця фізичної культури до анімаційної діяльності

Види професійної діяльності	Особистісні якості	Кваліфікаційні вимоги (спеціальні знання й уміння для цього виду діяльності)
1	2	3
Спортивно-пізнавальна	Спритність, спостережливість, якості природженого лідера	Знання: вітчизняного й зарубіжного досвіду професійної діяльності у сфері фізичної культури, методів і засобів проведення методичної роботи. Уміння: організувати спортивно-пізнавальну діяльність, застосовувати в ній новітні досягнення, сучасні засоби й устаткування, розробляти програми та маршрути дозвілля
Фізкультурно-оздоровча	Фізична тренуваність, спритність	Знання: вітчизняного й зарубіжного досвіду масової оздоровчої роботи, організаційної структури професійної діяльності, методів і засобів організації фізкультурно-оздоровчої діяльності. Уміння: організувати фізкультурно-оздоровчу діяльність, з позицій сучасних досягнень психолого-педагогічної науки й передової практики розробляти індивідуальні та групові програми дозвілля для населення
Видовищно-розважальна	Комунікабельність, артистизм, емоційність	Знання: анімаційної діяльності, основ театрального мистецтва, режисури й інших спеціальних дисциплін, організаційної структури професійної діяльності. Уміння: організувати видовищно-розважальні заходи, застосовувати на практиці знання з рекреації, валеології, розробляти й реалізовувати видовищно-розважальні програми для населення

Продовження таблиці

1	2	3
Пізнавально-екскурсійна, анімаційно-навчальна	Пам'ять, естетичний смак, інтелект	Знання: історії світової й художньої культури, екскурсознавства, релігієзнавства та краєзнавства, а також організаційної структури й змісту професійної екскурсійної та музейної діяльності. Уміння: визначати загальні й конкретні цілі та завдання екскурсійної діяльності як складової гармонійного розвитку особистості

Висновки. Отже, анімаційна діяльність як чинник формування творчої особистості майбутнього спортивного педагога дає змогу вдосконалювати зміст фізкультурної освіти, але на цьому етапі нашого життя традиційна система підготовки фахівців фізичної культури не здатна повноцінно задовольнити вимоги суспільства – це і стає причиною професійної некомпетентності. Сукупність знань та вмінь майбутніх спеціалістів у галузі фізичної культури, відповідність їх особистісних характеристик специфіці анімаційної діяльності формує професійну готовність майбутніх фахівців фізичної культури до використання анімаційної діяльності в сучасній системі освіти.

Тому наукова значущість цієї проблеми є перспективою для подальших досліджень.

Список використаної літератури

1. Агаджанян Н. А. Экология, здоровье, спорт / Н. А. Агаджанян, Ю. А. Полаятайко. – Москва : Плай, 2002. – 125 с.
2. Виленский М. Я. Профессиональная направленность физического воспитания студентов педагогических специальностей / М. Я. Виленский, Р. С. Сафин. – Москва : Просвещение, 1989. – 305 с.
3. Дружилов С. А. Психологические проблемы формирования профессионализма и профессиональной культуры специалиста / С. А. Дружилов. – Новокузнецк : ИПК, 2000. – 127 с.
4. Макарова А. К. Психология профессионализма / А. К. Макарова. – Москва : Знание, 1996. – 396 с.
5. Никитский М. В. Теоретические и исторические аспекты современной социокультурной анимационной деятельности / М. В. Никитский // Вестник ПСТГУ. Педагогика. Психология. – 2008. – Т. 4. – № 3. – С. 28.
6. Пангелов Б. П. Аспекти підготовки фахівців з туристсько-краєзнавчої роботи педагогічних ВНЗ / Б. В. Пангелов // Туризм у ХХІ столітті. – Київ : Знання Україна, 2002. – С. 434–437.
7. Приступа Є. Н. Традиції української національної фізичної культури / Є. Н. Приступа, В. С. Пилат. – Львів : Троян, 1991. – 275 с.
8. Сущенко Л. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект) : монографія / Л. П. Сущенко. – Запоріжжя : Запорізь. держ. ун-т, 2003. – 416 с.
9. Шиян Б. М. Методика фізичного виховання школярів / Б. М. Шиян. – Львів : Світ, 1993. – 183 с.
10. Academy of Sports and Physical Training [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.aefs.edu.al/>.
11. Dumazedier Zhofr Rozhe. Sociologie empirique du loisir. – Paris, 1974.

12. National Academy of Physical Education and Sports [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ceed.co.uk/ceed/un/rom/ro010.htm>.

Стаття надійшла до редакції 18.02.2015.

Сидорук А. В. Анализ проблемы подготовки будущих специалистов физической культуры к использованию анимационной деятельности в современной системе образования

В статье проанализировано состояние профессиональной подготовки будущих специалистов в сфере физической культуры. Рассматриваются основные компоненты педагогического профессионализма. Актуализируются взгляды ученых на толкование понятий “профессиональное образование”, “профессиональная подготовка”, “анимационная деятельность”. Приведены основные функции и задачи анимационной деятельности в воспитательном процессе.

Ключевые слова: профессионализм, профессиональное образование, анимационная деятельность, специалист, система образования.

Sidoruk A. Analysis of Problem Training of Future Physical Culture’s Specialists to use Animation Activity in Modern Education System

The article analysis of the literature on the training of future teachers in physical education. The main components of pedagogical professionalism. Actualize the views of scientists on the interpretation of the concepts of “professional education”, “training”, “animation activities”. The main functions and tasks of animation activities in the educational process. The basic tasks of animation in the educational process: to educational institutions in promoting fulfill their educational tasks; health promotion, hardening of the body, physical versatile personality development; deepening and broadening of skills, skills obtained children in physical education; education and development of managerial skills; organization healthy recreation and entertainment; instilling a desire to systematic physical culture and sports. The basic qualities that should be given a future specialist physical training depending on the type of animation. Determined that the body of knowledge and skills of future specialists in physical culture, their personal characteristics match the specifics of animation, creates professional readiness of the future experts of physical training to the use of animation in the modern education system. Entertainment activities as a factor in the formation of the creative person of the future sports teacher, allows to improve the content of physical education as scientific significance of this problem is the prospect for further research.

Key words: professionalism, professional education, animation activities, specialist, education system.